

УДК 327:316.32

DOI: <http://dx.doi.org/10.18524/2707–5206.2020.33.207462>

III НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Наукова конференція для молодих викладачів та магістрів, які навчаються за спеціальністю 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, за участю декана факультету міжнародних відносин, політології та соціології В. В. Глебова, завідувача кафедри міжнародних відносин О. І. Брусиловської, викладачів та гостей університету, відбулася 8 червня 2020 р. на ФМВПС ОНУ імені І. І. Мечникова. Серед питань, що розглядалися на конференції: аналіз теорії міжнародних відносин (Юлія Багаченко), політики міжнародних організацій (Анастасія Браїло, Ольга Кожухаренко), зовнішньої політики держав (Авеліна Цеховалова, Каріна Алексеева, Євген Балабан, Максим Волков, Анна Закарян, Світлана Комісаржевська, Катерина Комяга, Лев Кусик, Дарія Мислицька, Віра Насіківська, Володимир Романов, Данило Сандул), міжнародних конфліктів (Марія Донець), проблеми ядерного стримування (Ія Елькамали, Валерія Георгієва, Марія Курандо).

Ключові слова: міжнародні відносини, зовнішня політика, міжнародний конфлікт, ядерне стримування.

Браїло Анастасія

аспірантка кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ІСЛАМІСТСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ ХХІ СТОЛІТТЯ

Сучасний ісламський фундаменталізм відрізняє переконаність у галузі політики, хоча у цьому випадку йдеться про політику, спрямовану тотальним релігійним світоглядом. Цінність добра і зла, справедливості, повага до особистості, сутність життя, осяяна духовністю, — ось істина, яку проповідує ісламський фундаменталізм. Саме вона фактично відповідає спонтанним прагненням значних соціальних груп, які потрапили у несприятливі умови внаслідок докорінної трансформації суспільства. Заклик до соціальної та культурної інтеграції верств населення, які перебувають у скруті, і до необхідності одухотворення життя у світі, що втрачає свою звичну матеріальну оболонку, потрапляє на винятково сприятливий ґрунт, а мусульманські інтелектуали, які поширюють цей заклик, укладають його у відповідні концептуальні межі.

За поверхневою монолітністю ісламського екстремізму приховано його різноманітність, викликану численними умовами, особливостями виникнення, а також конкретними цілями, що ставить перед собою окрема організація. «Брати-мусульмани» (аль-Іхван аль-Муслімін) — транснаціональна

релігійно-політична асоціація, заснована у 1928 р. у місті Ісмаїлії (Єгипет) шкільним вчителем Гасаном Аль-Банною. В основі вчення Аль-Банни лежать ідеї панісламізму, ісламського шляху розвитку та ісламської демократії, що ґрунтуються на ідеях єгипетських реформістів XIX ст. Рух офіційно виступає проти насильницьких методів досягнення своєї мети, виняток становлять ізраїльсько-палестинський конфлікт і спроби усунення від правління партії Баас у Сирії. Однак у складі організації були воєнізовані міліцейські батальйони, молодіжні спортивно-воєнізовані загони та бойові групи, наприклад, «Аль-Джихад», що здійснила безліч збройних атак проти високопоставлених урядових чиновників. На політичній арені Єгипту організація діє переважно через інші легальні партії й організації, а також друковані ЗМІ. Наприкінці 2009 — початку 2010 рр., коли відбулися вибори Головного керівного бюро й восьмого верховного наставника БМ, перемогу здобули не помірковані сили, а консервативні на чолі з Мухаммадом Баді. У 2010 р. БМ не могли взяти участь у парламентських виборах в Єгипті, хоча 150 кандидатів з БМ назвалися незалежними й здобули перемогу.

На початку 2011 р. «Брати-мусульмани» були одними з найактивніших учасників народних акцій протесту на майдані Тахрір у Каїрі, які призвели до усунення з посади президента Мубарака. БМ, попри свій нелегальний статус, почали відігравати помітну роль у політичному житті країни. 6 червня рух офіційно викреслили зі списку заборонених в Єгипті, тобто вперше за всю історію БМ стали легальним політичним рухом. Він отримав назву «Партія свободи й справедливості», яка взяла участь у парламентських виборах 2011–2012 рр., а в червні 2012 р. члена організації Мухаммеда Мурсі було оголошено президентом. Однак 3 липня 2013 р. Мурсі було усунуто з посади внаслідок військового перевороту, а діяльність «Братів-мусульман» була заборонена в Єгипті та Сирії. Протягом 2012 р. влада Об'єднаних Арабських Еміратів неодноразово повідомляла про арешти на своїй території членів ісламістських угруповань. За інформацією спецслужб ОАЕ, вони загрожують національній безпеці країни та прагнуть змінити панівний режим в арабських монархіях Перської затоки. Для більшості урядів неприйнятними є основні форми діяльності асоціації, такі як ісламська пропаганда, активне вербування прибічників у мечетях, збройний джихад, не обмежений територіально. БМ залишаються у трійці найвпливовіших ісламістських організацій: «Брати-мусульмани», пакистанський Джамаат і Ліга ісламського світу, що перебуває в Саудівській Аравії. Нині асоціація нараховує понад 10 мільйонів членів. «Брати-мусульмани» є спонсорами національних організацій, таких як Рух ісламської спрямованості в Тунісі, «Справедливість і милосердя» у Марокко, ХАМАС в Алжирі й Рух арабської молоді в Малайзії.

ХАМАС (Ісламський рух опору) — палестинський ісламістський рух, створений під час Першої інтифади (1987 р.). Засновниками руху стали радикально налаштовані активісти «Братів-мусульман». Духовним лідером став шейх Ахмед Ясін. У 1992 р. Яхіє Айяш створив військове крило організації — «Бригади Ізз ад-Діна аль-Кассама». Основне джерело для

вивчення ідеології ХАМАС — Хартія Руху ісламського опору. У документі чітко відображено антисемітські, антиізраїльські й джихадистські положення. На позиціях, які зафіксовані в Хартії, залишаються в основному члени «Бригад», кількість яких не перевищує 30 тисяч бойовиків. Значна частина активістів ХАМАС не має можливості діяти у Палестині. Вони мешкають за кордоном і орієнтуються на «Братів-мусульман», отже заручаються підтримкою з боку Катару й Туреччини, Ірану, Йорданії, Судану, країн Перської затоки; але ХАМАС зберігає самостійність у виборі стратегії й тактики боротьби. Марзук відкрив філії ХАМАС в Саудівській Аравії, Лівані, Ірані, Йорданії, Сирії. Рух формує загони шахідів (мучеників за віру). Після того, як організація ХАМАС очолила владу в Секторі Газа в 2006 р., «Аль-Каїда» стала зацікавленою у створенні осередків у цьому регіоні. Розбіжності призвели до заворушень 2009 р. у Рафіаху, під час яких загинули десятки й отримали поранення сотні людей. У Сирії в 2011 р. зусиллями ІДІЛ та інших ісламістських угруповань було завдано нищівного удару по ХАМАС і палестинських таборах біженців. Тому з 2012 р. закордонну штаб-квартиру ХАМАС, розташовану в Дамаску, було переведено до Дохи (Катар). Значну частину свого бюджету ХАМАС витрачала на соціальні потреби — лікарні, школи, дороги, пенсійні фонди, виплати нужденним, родинам загиблих фідаїнів тощо. Незважаючи на те, що Газа переживає гуманітарну катастрофу, спричинену ізраїльською блокадою, яка була зумовлена перемогою ХАМАС на других загальнопалестинських парламентських виборах 2006 р., наразі ХАМАС залишається найвпливовішою політичною силою в секторі. Один з найстарших лідерів ХАМАС Махмуд аз-Захар очолює проіранське крило, що орієнтується на шиїтський рух Хезболла в Лівані. Але більшість членів ХАМАС надає перевагу Ісмаїлу Ханійї, якого 6 травня 2017 р. було офіційно обрано головою Виконкому руху. Нині Туреччина, Єгипет, Йорданія, країни РСАДПЗ, позиція яких щодо Ізраїлю зазнала істотних змін, вимагають від Ханійї переглянути найодіозніші положення політичної платформи руху. На початку травня 2017 р. інформбюро ХАМАС опублікувало політичний документ, схвалений усіма лідерами руху, зокрема верховним законодавчо-релігійним органом — Радою Шури. Презентуючи новий програмний документ, його укладачі застерігають, що він не замінює Хартії, а спрямований на корекцію позиції руху. У ньому немає згадок про «Братів-мусульман», а прописано, що «Рух ісламського опору ХАМАС є палестинським рухом за національне звільнення палестинців. Його мета — звільнити Палестину й протистояти сіоністському проекту». У розділі «Сіоністський проект» (статті 14–17) зазначено, що ХАМАС бореться не з євреями, а з сіоністською окупацією. Положення про джихад замінюють словосполученням «збройна боротьба» або терміном «опір». Через діяльність, що передбачає тактику атак на мирне ізраїльське населення, для більшості розвинених країн світу рух є терористичною організацією. Але деякі політичні діячі й журналісти зазначають, що організацію, яка перемогла на легітимних демократичних виборах, не можна вважати терористичною.

Ісламська держава («Всесвітній Халіфат»; до 29 червня 2014 р. — Ісламська держава Іраку та Леванту) — міжнародна терористична мілітаристська група салафітських джихадистів. Групу «Організація монотеїзму й газавату» було засновано у 1999 р. йорданським радикалом Абу Мусабом аз-Заркаві. Вона не раз змінювала свою назву. У 2013 р. організація здійснила успішну експансію до Сирії, після чого її було перейменовано на ІДІЛ. Провідна мета групи — заснування ісламської сунітської держави. У перші роки громадянської війни в Сирії ІД більшу частину коштів отримувала з-за кордону. Потім вона стала фінансово самодостатньою, отримуючи кошти з таких джерел: 1) податки з промисловості, сільського господарства та інші (зокрема спеціальний податок з немусульман, податок за невідвідування мечеті п'ять разів на день, здирництво, пограбування банків, напади на крамниці); конфіскація частини зарплати урядовців, які продовжували її отримувати від іракського уряду; 2) торгівля нафтою й газом через Туреччину; нафта з ІДІЛ надходила на ринок як турецька; 3) викрадення, контрабанда й нелегальна торгівля творами мистецтва та історичними предметами; показове знищення храмів і статуй у таких містах як Пальміра, оскільки об'єкти були занадто великими для транспортування й продажу; ухвалення дозволу на чорну археологію; 4) викупи за викрадених іноземців; 5) продаж наркотиків (переважно героїну з Афганістану до Європи). Станом на 2015 р. ІД контролювала територію з населенням 10 млн осіб в Іраку й Сирії й номінально контролювала деякі території Лівії, Нігерії, Афганістану. Мільйонам людей доводилося дотримуватися суворих законів шаріату. ІД мала змогу фінансувати свою діяльність завдяки десяткам мільйонів доларів, які вона генерувала щомісяця від контрабанди нафти, пограбувань і викрадень людей. Окреме обурення породжувало те, що бойовики ІД знищували культурні пам'ятки регіону, розцінюючи їх як місця ідолопоклонства. ІД мала на меті розширити свій вплив на всій Земній кулі. Поразки ІД у 2016–2017 рр. поставили досягнення цієї мети під сумнів. У 2017 р. Ірак було повністю звільнено від ІД. Але шанс швидко покінчити з ІД було втрачено. Значна кількість бойовиків, пов'язаних з ІД, перебуває в Афганістані, Єгипті, Лівії, Південно-Східній Азії й Західній Африці, трохи менша їх кількість у Сомалі та Ємені. В Іраку угруповання пішло у підпілля. Згідно з інформацією ООН в розпорядженні ІД досі є від 14 до 18 тисяч бойовиків лише в Іраку та Сирії. У липні 2019 р. у кварталному звіті операції «Непохитна рішучість» генерал Гленн Файн заявив, що ІД залишається загрозою в Іраку та Сирії й навіть посилює вплив у втрачених регіонах. У квітні 2019 р. в ефірі знову з'явився лідер терористів Абу Бакр аль-Багдаді. Після його появи на екрані в Багдаді було оприлюднено відеозаписи складання присяг на вірність лідерів ІД групами з різних країн. Станом на серпень 2019 р. було опубліковано відео присяг терористів із Сомалі, Тунісу, Туреччини, Азербайджану, Ємену, Афганістану, Єгипту, Росії, Лівії, Філіппін, Нігерії, Конго й Бангладеш. У жовтні 2019 р. Дональд Трамп підтвердив, що аль-Багдаді було знищено під час операції ЗС США в сирійському Ідлібі. В Іраку солдатів і ресурсів більше, однак там не вщухає політичне про-

тистояння між новим урядом, релігійними лідерами та командуванням шіїтського повстання. До цього додаються протести на півдні країни й конфлікт між Багдадом та Іракським Курдистаном за території на півночі. Нова стратегія ІД спрямована не на захоплення й утримання територій, а на виснаження противника. Існує думка, що ІД нині є більш небезпечною за організацію, створену колись Заркаві.

«Джабгат Ан-Нусра» («Фронт ан-Нусра», «Аль-Каїда у Сирії») — ісламістська джихадистська терористична організація, заснована у 2011 р. До становлення ІД «Джабгат Ан-Нусра» розглядали як організацію, найбільш агресивну й радикально опозиційну до уряду Сирії, визнану терористичною ОАЕ та Саудівською Аравією. «Джабгат громадянської війни в Сирії Ан-Нусра» офіційно була філією «Аль-Каїди», але фактично мала самостійність і власне керівництво. 25 липня 2016 р. лідер організації Абу Мухаммад аль-Джулані оголосив про відокремлення «Фронту ан-Нусра» від «Аль-Каїди» та перейменування на «Джабгат Фатг аш-Шам» («Фронт завоювання Леванту»). Нове об'єднання, що мало приблизно 10 тисяч моджахедів, швидко набуло визнання серед багатьох сирійських мусульман-сунітів, особливо бідних, та закордонних прибічників ідеї джихаду. Під керівництвом аль-Джулані було створено найефективнішу з усіх опозиційних воєнізованих структур, що копіює досвід військ спеціального призначення провідних країн світу. Вона професійно володіє тактикою ведення бою, яку прийнято називати «війною бджолиного рою»: невеликі підрозділи, розбиті на дрібні загони, оперативно концентрують сили в місці виконання бойового завдання, а після завершення операції негайно ж розосереджуються за різними напрямками. Усі необхідні бойові ресурси до місця проведення операції надходять невеликими партіями не з одного складу, а з різних. У зв'язку з цим повітряні удари по Нусрі були малоефективними, оскільки організація не має своїх постійних баз. У 2017 р. «Фронт ан-Нусра» об'єднався з чотирма іншими угрупованнями (Фронт Ансар аль-Дін, Джейш аль-Сунна, Ліва аль-Гакк, Гаракат Нур ад-Дін аль-Зінкі) та створив коаліцію «Хайят Тахрір аш-Шам» (ХТШ, Організація звільнення Леванту). У ХТШ понад 30 тисяч бойовиків; штаб командування поповнився новими фігурами й нараховує майже 30 польових командирів. Ідеологічно зорієнтована на керівництво «Аль-Каїди», зокрема Аймана аз-Завахірі, організаційно ХТШ не залежить від будь-яких зовнішніх сил. Але слід звернути увагу на те, що аз-Завахірі привітав оформлення ХТШ й заявив, що «ваша єдність є більш важливою для нас, аніж будь-які організаційні зміни». ХТШ проголосила дві цілі: знищення тиранічного режиму Асада й встановлення шаріату в Сирії. У лютому 2017 р. підричник-смертник ХТШ здійснив атаку на штаб-квартиру військової розвідки армії Асада у Хомсі; загинуло до 30 військових, зокрема й керівник військової розвідки. Усунення Асада має призвести до головної мети руху — створити ісламський емірат на території Леванту, підпорядкований нормам шаріату. При цьому найважливішим завданням є повне викорінення кяфірів (невірних, немусульман) у мусульманському середовищі. Крім сирійського режиму, ХТШ головними ворогами вважає Іран та РФ. З початку 2018 р. бойові

підрозділи ХТШ воювали з формуваннями протурецької коаліції «Джабгат Тахрір Сурія» в Ідлібі та Алеппо. Організація виявляє ненависть стосовно етноконфесійних меншин: алавітів, друзів, курдів, йезидів, яких теж вважає невірними. Після завершення «революції» у Сирії, угруповання має намір розгорнути воєнні дії проти Ізраїлю. Окрім всього вищезазначеного ХТШ перебуває в жорсткому військовому протистоянні з ІД та «Ахрар аш-Шам».

Громадянська війна в Сирії сприяла появі інших, менш відомих ніж ХТШ сунітських ісламістських організацій. Серед них «Туркестанська ісламська партія в Сирії», «Файлак аль-Рагман», «Хорасан».

Хезболла (партія Аллаха) — ліванська шиїтська парамілітарна ісламістська організація. Сама Хезболла позиціонує себе як панарабський й панісламський рух. Ідеологія Хезболли ґрунтується на концепції джихада й мучеництва. Це своїми діями часто демонструють терористи-смертники. У 1985 р. Хезболла була сформована у відповідь на ізраїльську окупацію Лівану 1982 р. за підтримки прихильників Аятоли Хоменеї. Хезболлу й досі фінансують й забезпечують зброєю Сирія та Іран (60–100 млн дол. щороку). Її відносини з Іраном мають політико-ідеологічні й політико-стратегічні основи (панісламізм), а з Сирією засновуються на етнонаціональній ідентичності (панарабізм). У 2013 р. уряд Бахрейну схвалив пропозицію парламенту укласти список терористичних організацій та додати Хезболлу. ЛАД визнала її терористичною організацією в березні 2016 р. Утім, на практиці політика партії була дуже гнучкою. У 2009 р. Хезболла видала маніфест (альвафіка альсіясія лі-хезболла), у якому немає популістських слоганів щодо «великого й малого сатани». На прес-конференції після публікації Маніфесту 2009 р. Х. Насралла заявив, що не бачить протиріч між вірою у вілайет аль-факіх і створенням сильної ліванської держави: «Вілайет аль-факіх — це наша філософська, ідеологічна й релігійна точка зору, а не політична позиція, яку час від часу слід переглядати». Хезболла як політична партія має своїх представників у парламенті Лівану; вона майже повністю контролює південну частину території Лівану. Хезболла — це не тільки збройна й політична структура; її громадське крило керує лікарнями, агенціями новин та школами. Хезболла також має молодіжні організації в університетах країни, а її кампанія реконструкції (Джихад аль-Біна) відповідає за численні економічні й інфраструктурні проекти в Лівані.

Хусити («Ансар Аллах», «Ансарулла» — у перекладі з арабської «сподвижники Бога») — потужний рух шиїтів-зейдитів, заснований у 1992 р. в провінції Саада, чисельність якого майже 700 тисяч осіб. Зейдити мешкають переважно на півночі Ємену, складаючи близько третини населення країни. Засновником руху був Хусейн аль-Хусі. У 2004 р. Хусейн виступив проти єменської влади, оголосивши, що вона продалася США. Уряд Ємену звинувачує хуситів у тому, що їх підтримує Іран. Хусити заявляють, що захищають шиїзм від впливу сунізму, який сповідує більшість населення країни. Хусити безперервно воювали з режимом Алі Абдалли Салеха (1990–2012). У провінції Маріб вони вели бойові дії з «Аль-Каїдою». Чергова активізація хуситів відбулася наприкінці 2014 р. За рівнем боєздатності єменці перевер-

шують саудівську армію. Тому Ер-Ріяд радше намагався впливати на ситуацію в Ємені через президента Хаді. Саме саудіти змусили його відмовитися від попереднього зречення, перенести столицю, зібрати новий уряд і знову почати боротьбу з «Ансаруллою». Також Саудівська Аравія намагається консолідувати міжнародне співтовариство у справі впливу на хуситів. Зокрема на Єгипет, вимагаючи від нього підтримати уряд в Адені. Саудівська Аравія підтримує «Аль-Каїду на Аравійському півострові», яка фактично виконує в Ємені ту ж роль, що й Туреччина в сирійському конфлікті. Восени 2019 р. хусити провели операцію з метою знищення угруповання військ арабської коаліції, що гарантувало безпеку кордону Ємену й Саудівської Аравії та створювало загрозу наступу на позиції хуситів з північного сходу. 15 лютого 2020 р. хусити збили бойовий літак на кордоні Ємену з Саудівською Аравією. Війна триває, оскільки хуситам нікуди відходити, і в Ємені (на відміну від алавітів у Сирії) у них немає компактного анклаву, куди вони можуть втекти, якщо зазнають поразки.

На прикладі більшості країн «Арабської весни» можна спостерігати таку характерну особливість ісламістських організацій як верховенство позанаціональних інтересів над національними. Тому у перспективі ці рухи очевидно можуть втратити свою принадність для населення арабських країн, що у масі своїй вимагає економічних та політичних реформ, а не створення всесвітнього халіфату.

Гергієва Валерія

аспірантка кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

СПІЛЬНИЙ ВСЕОСЯЖНИЙ ПЛАН ДІЙ: КІНЕЦЬ ДІАЛОГУ?

Режим нерозповсюдження зустрічається з новими викликами, що загрожують всім трьом опорам Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ). Після 2021 р. ми ризикуємо втратити останній діючий договір про стратегічний контроль над озброєннями, який залишився, — новий договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО). Разом з цим вихід США з іранської ядерної угоди збільшує ризик подальшого розповсюдження ядерної зброї.

Політика щодо Ірану подібна маятнику, напрям якого залежить від зміни адміністрації США. Наприклад, у своєму виступі в ООН у вересні 2009 р. президент Барак Обама окреслив актуальність загрози розповсюдження ядерної зброї та оголосив, що розповсюдження ядерної зброї становить одну з найбільших загроз національній безпеці США. Після чого у 2015 р. була досягнута угода між Іраном та Групою 5+1 (США, Великою Британією, Росією, Францією і Китаєм + Німеччиною). Угода отримала назву — Спільний всеосяжний план дій (СВПД) і вважалася величезним кроком уперед, адже довгий час налагодити діалог з Іраном було неможливо. Проте наступник Обама Дональд Трамп вважав угоду позбавленою сенсу і вийшов з неї у 2018 р.

СВПД не був ідеальним та викликав певні суперечки. Консервативні республіканці стверджували, що Сполучені Штати пішли на занадто багато поступок і що Іран зможе розробити ядерну бомбу через п'ятнадцять років, коли будуть зняті деякі обмеження. Крім того, вони стверджували, що СВПД не заважає Ірану випробовувати балістичні ракети та підтримувати «Хезболлу» та «Хамас», які вважаються терористичними угрупованнями. Але в Ірані план дій був суперечливим також. Деякі жорсткі політичні, розвідувальні та військові керівники виступили проти, стверджуючи, що США ніколи не скасують санкцій у повній мірі для покращення економіки.

СВПД досяг значного прогресу. Адміністрація Обами погодилася скасувати всі санкції, пов'язані з ядерною проблемою. Іран також пішов на значні поступки. Він погодився на інспекції МАГАТЕ на всіх стадіях ядерного циклу: видобуток корисних копалин, збагачення, використання та утилізація відходів. Іран скоротив свої запаси збагаченого урану на 97 % і вивіз із країни велику кількість важкої води, яка може бути використана для виготовлення бомб. Іран погодився не збагачувати уран більш ніж на 3,87 % протягом п'ятнадцяти років і погодився збагачувати уран лише на одному об'єкті старими центрифугами протягом десяти років. Авжеж, через п'ятнадцять років Іран може розширити свою ядерну енергетичну програму, але нарешті був налагоджений діалог та були досягнуті поступки з обох сторін — це був значний крок для всіх країн. Іран зобов'язувався прийняти «додатковий протокол» Договору про нерозповсюдження зброї, який він раніше відхиляв. Це дозволяє проводити нав'язливі перевірки діючих ядерних об'єктів та підозр на секретних об'єктах з поважних причин.

Протягом 2017 р. президент Дональд Трамп здійснив низку дій, за якими не вдалося вийти зі складу СВПД. У лютому, після випробування Іраном нової балістичної ракети середньої дальності, Білий дім запровадив санкції проти приватних осіб та компаній, які займаються виробництвом цієї зброї. У липні США санкціонували шість додаткових іранських компаній. У серпні Трамп підписав закон про введення санкцій проти Ірану. У жовтні він запровадив нові санкції проти Революційної гвардії Ірану. Технічно ці нові санкції не порушували СВПД, оскільки вони не були спрямовані на ядерну програму Ірану. Адміністрація Обами завжди залишала за собою право санкціонувати Іран з інших питань. Але санкції Трампа були односторонніми, і їх критикували такі близькі союзники США як Великобританія та Франція.

Протягом перших місяців 2018 р. Сполучені Штати вимагали від Ірану переговорів про СВПД. Іран відмовився, як і Великобританія, Німеччина, Франція, Китай та Росія. Адміністрація Трампа стала більш ізольованою. Ця ізоляція закінчилася виходом США зі СВПД. Іран наголосив, що угода може вижити, якщо інші сторони (Росія, Китай, Франція, Велика Британія та Німеччина) продовжать виконувати свої зобов'язання. Але також Іран попередив, що це стане неможливим, якщо сторони будуть триматися осторонь. Тоді Іран активізує збагачення урану та відновить іншу ядерну діяльність.

Намагаючись врятувати угоду, європейці розробили окремий механізм торгівлі з Іраном, так званий «Інстекс», спрямований на торгівлю з Іраном в обхід санкцій США. «Інстекс» був створений у січні 2019 року Францією, Німеччиною та Великобританією. Нещодавно ще шість європейських країн приєдналися до механізму — Бельгія, Данія, Фінляндія, Нідерланди, Норвегія та Швеція, що демонструє європейські зусилля щодо сприяння законній торгівлі між Європою та Іраном. Але поки ця ініціатива не працювала, через рік після того, як США відмовилися від угоди, Тегеран оголосив, що його «стратегічне терпіння» закінчилося, і почав частково зменшувати свої зобов'язання щодо угоди кожні два місяці.

Поза сумнівом, вихід США вплине на режим нерозповсюдження, але спроби ЄС врятувати СВПД затягують процес різних дій з боку Ірану. Хоча всі спроби ЄС врятувати ядерну угоду поки що є марними, оскільки, незважаючи на можливу лазівку в санкціях США, не буде серйозних можливостей уникнути економічної бар'єрної торгівлі США з Іраном. Іран не спрощує ситуації, а європейська трійка попереджає Іран, що, якщо той бажає зберегти угоду, то він має виконувати всі свої зобов'язання. Потрібен час для дослідження готовності Ірану знов піти на поступки й готовності Європи йти проти США та діяти більш самостійно.

Цеховалова Авеліна

аспірантка кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

ЗАЛУЧЕННЯ АЛЖИРУ В ГРОМАДЯНСЬКУ ВІЙНУ В ЛІВІЇ

У 2016 р. збройний конфлікт між базованим у Тріполі й визнаним міжнародним співтовариством Урядом Національної Згоди (УНЗ) Фаїза Сараджа й силами фельдмаршала Лівійської національної армії Халіфі Хафтара зі ставкою у Тобруці вже два роки як переріс у повноцінну громадянську війну.

ОАЕ, Саудівська Аравія, Єгипет, Йорданія, Росія, Франція надали підтримку Хафтару, що персоніфікує інтереси історичної східної частини Лівії (Кіренаїки), а Алжир, Італія, Катар і Туреччина підтримують УНЗ. Останній представляє інтереси широкої ісламістської коаліції, відомої під назвою «Світанок Лівії», що включає рух «Брати-мусульмани». Лівія перетворилася на арену конфронтації між регіональними й міжнародними суб'єктами, які можуть не тільки ввергнути колишню Джамахірію у неконтрольований хаос, але й дестабілізувати стан усього регіону Північної Африки. Затяжний конфлікт вже перетворив Лівію на тилову базу тероризму, завдяки чому у 2019 р. спостерігалось загострення ситуації у країнах Сахеля та на алжиро-лівійському кордоні. А це, у свою чергу, безпосередньо вдарить по алжирських інтересах.

Алжир розділяє з Лівією майже 1000-кілометровий кордон, тому Лівія здавна є для Алжира стратегічним плацдармом забезпечення внутрішньої безпеки. Лівійська криза все дорожче обходиться алжирським платникам

податків. Так, витрати на забезпечення охорони алжиро-лівійського кордону наближаються до 500 млн дол. на рік і вимагають постійного залучення до цього декількох тисяч військовослужбовців і сотень одиниць спеціальної техніки. Також усе більші витрати керівництво АНДР змушено робити з урахуванням погіршення ситуації на протяжних алжиро-лівійському і алжиро-нігерському кордонах, що також пов'язано із ситуацією у сусідній країні. У підсумку, щорічні алжирські витрати тільки на «огороження» від Лівії наближаються до мільярда доларів. Крім того з Лівії у січні 2013 р. прийшли терористи, що захопили газопереробний комплекс в Ін-Аменасі, операція по звільненню якого привела до його ушкодження й наступного тривалого зниження експорту алжирського природного газу й, тикам чином, до зниження прибутків бюджету АНДР. У 2013 р. терористи також захопили алжирського губернатора провінції Іллізі. Вони протягом усієї війни контрабандою увозять в Алжир зброю, вибухівку, нелегальних мігрантів та ін.

Алжир став одним із гарантів влади УНЗ у Лівії, що було узгоджено у 2015 р. Однак через внутрішньополітичні потрясіння він не міг виявити свою повноцінну підтримку лівійському уряду. По-перше, через тривалу хворобу колишнього президента А. Бутефліки, по-друге, через внутрішньополітичну кризу. Індикатором зниження дипломатичної ваги Алжира стало те, що в грудні 2019 р. влади Німеччини не запросили його на Берлінську міжнародну конференцію по Лівії. Але у 2020 р. алжирська влада намагалася позбавити Німеччину контрактів по військово-морському сегменту й не пустити німецьких бізнесменів до очікуваного розподілу угод за видобутку й поставок природного газу. Це змусило канцлера Ангелу Меркель змінити підхід.

Новий президент АНДР Абдельмаджид Теббун намагається виправити свою стратегію щодо Лівії. Лівійський напрямок став основним зовнішньополітичним напрямком для Теббуна. Однак у його офісі й МЗС Алжиру ситуацію називають прямо — «лівійська трясовина».

Після проведених у грудні 2019 р. зустрічей на території Тунісу між алжирськими й турецькими офіційними представниками АНДР уклала з Туреччиною тимчасовий військовий альянс, націлений на порятунок УНЗ, що знаходиться в усе більш скрутному становищі. Навіть те, що турецькі військові є більш досвідченими і краще оснащеними, не є гарантією, що їм вдасться розгромити Хафтара.

Алжир взяв на себе важливу місію порятунку Сараджа. З одного боку, постачати всім необхідним, включаючи паливе, не тільки турецький військовий контингент, але й цивільне населення підконтрольної Сараджу території. Наприклад, увіз у Тріполі тонн продовольства, доставленого алжирською військово-транспортною авіацією. Сьогодні для Алжиру насущне завдання полягає у підтримці ослабілого Сараджа, як мінімум закріпленні його у Тріполі, щоб не допустити до влади ворожого йому Хафтара.

Не менш значимою є «вогнева підтримка» дій Туреччини на зовнішньополітичному фронті. Як відомо, багато країн Заходу й ООН жорстко розкритикували рішення президента Р. Т. Ердогана надати військову до-

помогу Сараджу. Зусиллями алжирських дипломатів ситуація представляється таким чином, що ООН чомусь не звертає уваги на масові порушення її резолюцій підтримуючими Хафтара країнами, включаючи Росію, щодо допомоги йому зброєю, але при цьому гостро реагує на дії тих, хто намагається захистити міжнародно визнаний уряд Сараджа.

Керівництво АНДР постійно закликає сторони конфлікту до діалогу. Але це важко зробити без досягнення військової перемоги над силами Хафтара, який закликав до джихада проти іноземних (турецьких) загарбників усе лівійське населення, здатне носити в руках зброю, включаючи жінок.

Отже, події 2020 р. служать підтвердженням тому, що Алжир усе активніше протидіє спробам Хафтара захопити Тріполі. Алжирські військові фахівці вважають, що його війська будуть реорганізовані й посилені за рахунок місцевих терористичних груп. В Алжирі побоюються, що прихід до влади у Лівії нелояльного їм Хафтара приведе до ще більш негативних наслідків. Фельдмаршал не забуде підтримку, надану алжирською владою своєму конкурентові Сараджу. До того ж, будучи ставлеником Єгипту, конкурента Алжира за вплив у Північній Африці й арабо-африканському світі, Хафтар, одержавши серйозні нафтогазові багатства, отримає козир для зменшення алжирського впливу в регіоні.

Конфлікт у Лівії у середньостроковій перспективі, як мінімум найближчі 10 років, буде тривати. При цьому навіть за найбільш сприятливих обставин алжирські військові фахівці не розраховують утвердити владу Сараджа по всій Лівії, а лише в історичних кордонах Тріполітанії. При менш сприятливих умовах боротьба може перерости у фазу «війни на виснаження». Таке тривале суперництво Алжир і його союзники навряд чи зможуть витримати.

Багаченко Юлія

студентка магістратури «Міжнародні відносини» першого року навчання

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТЕРМІНА «ІСЛАМСЬКИЙ ЧИННИК»

Перше, що вимагає нашої уваги при дослідженні цієї багатогранної теми, — це наше розуміння ісламського фактора як такого. Це питання видається нам вирішальним у зв'язку з тим, що від визначення суті ісламського фактора в рамках пропонованої теми буде залежати і формування внутрішньої структури дослідження. Ця проблема пов'язана з необхідністю виявлення сутності досліджуваної змінної — її змісту, можливих вимірів, причинно-наслідкових взаємодій (як активних, так і пасивних). У зв'язку з цим визначення ісламського фактора є однією з опор дослідження, які відведено первинне місце подальшому аналізу ролі цього чинника.

Початковий розгляд терміна «ісламський чинник» викликає ряд широких асоціацій і створює видимість розуміння суті предмета, проте значення терміна не може бути тотожним асоціативному ряду, що ним викликається. Так, під ісламським фактором можна розуміти особливості

соціальної взаємодії ісламського суспільства (як сукупності мусульман на географічно обмеженому просторі) всередині самого себе і з зовнішніми одиницями; можна його розглядати через призму концепції політичного ісламу, тобто концентруючись при визначенні на соціальних і/або політичних інститутах ісламських суспільств; нарешті, можливо і розуміння на рівні регіональної системи міжнародних відносин, коли в якості прояву ісламського фактора може розумітися: а) зовнішня політика держав з переважанням мусульманського населення; б) державна зовнішня політика, яка формується під впливом ідей ісламу. Перший варіант відрізняється від другого тим, що має на увазі секуляризовані держави, зовнішня політика яких не схильна або обмежено схильна до впливу політичного ісламу.

Як ми можемо бачити, до визначення ісламського фактора можна включати різні елементи, і подальше виявлення місця цього фактора і його функціонального значення в регіональній системі буде залежати від співвідношення різних елементів аналізу, а також від обраного методу вимірювання цих елементів.

Закарян Анна

студентка магістратури «Міжнародні відносини» першого року навчання

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ У КОНТЕКСТІ ЇЇ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ (1990–2020)

Великобританія — це держава з величезним багажем історії і з численною кількістю зв'язків по всьому світу. Британська імперія по праву називалася однією з найбільших держав, а чисельність її населення займала понад чверть населення всієї планети аж до середини ХХ ст. Саме під час розквіту імперії сформувалася та сама імперська свідомість, яка охопила британців і вилилася в поєднання крайнього англійського націоналізму й імперського патріотизму, що виражалося в прагненні держави стати великою в усіх сенсах. В роботі розглянуті основні напрямки зовнішньої політики Великобританії, починаючи з прем'єрства Джона Мейджора і закінчуючи роботою нинішнього прем'єр-міністра Бориса Джонсона. Але ми сконцентруємося більше на дуже непростих відносинах Великобританії з ЄС та розглянемо їх саме у контексті політичної культури. Але спочатку ми зануримось у саме формування політичної культури у світі.

У сучасній політичній науці досі немає загальноприйнятого поняття політичної культури, різні політологи, вчені, історики та соціологи розробляли або удосконалювали роботу один одного. Оскільки вчені не можуть дійти спільної думки і змушені розділитися на два «табори», висувуючи різні уявлення про політичну культуру, саме це питання є каталізатором пошуку чіткої та аргументовано виправданої відповіді, не залишаючи місця для здогадок. Первинними джерелами є дослідження «національного характеру», зроблені в 1940–1950-х рр. Маргарет Мід, а також всесвітньо відома робота Габріеля Алмонда та Сіднея Верби «Громадянська культура:

політичні установки і демократія в п'яти країнах», яка надрукована ще у 1989 р., але чітко сформулювала термін «політична культура».

Термін «політична культура» відноситься конкретно до політичних поглядів — ставлення до політичної системи та її різних частин, а також ставлення до ролі власного самоврядування в політичній системі. Ми говоримо про політичну культуру так само, як ми можемо говорити про економічну культуру або релігійну культуру. Це набір орієнтацій у зв'язку з особливим набором соціальних об'єктів і процесів. Загалом існують 3 типи політичної культури — «парохіальна», «підданицька», та «учасницька», які можуть існувати як самостійно, так й у синтезі одна з одною. Але політичні системи змінюються, і ми вправі припускати, що культура і структура часто вже не гармонізовані між собою. Особливо в останні десятиліття швидких культурних змін найчисленнішими політичними системами можуть виявитися ті, що зазнали провалу у спробах досягти гармонії, або ж ті, що як раз рухаються від однієї форми політики до іншої. Великобританія має дуже шановану політичну культуру. Більшість жителів зацікавлені у політичному житті, їх відчуття компетентності відносно високі. Існують норми, які підтримують політичну активність, а також емоційне залучення у вибори і системна емоція. Також треба сказати про їх прихильність до системи, яка носить збалансований характер, тобто є загальна системна гордість, так само як і задоволеність якістю конкретної роботи різних органів влади.

Після утворення Європейського Союзу у 1992 р. відносини з Великобританією були хвилюподібні. На початку 1990-х рр. Британія переживала економічну кризу, так звану «чорну смугу», саме тоді розвиток так званого «евроскептицизму» набирає оберти. Розширення ЄС у 2004 р. принесло нові побоювання в життя британців. Приплив нової дешевої робочої сили з «новоприбулих» країн міг значно послабити саму суть національної ідентичності, адже дуже багато англійців виїхало з країни і осіло в інших місцях Європи. І так з кожним роком відносини між країною та організацією слабшали, більшість жителів та політичних діячів все частіше наголошували на перегляді договору та розглядали варіант виходу з ЄС.

Чергова напружена хвиля між Великобританією і ЄС наступила в 2011 р., коли британці почали відмовлятися від участі у самітах єврозони, показуючи тим самим, що більш інтенсивна інтеграція не цікавить Великобританію і їх задовольняє вже усталений порядок справ. Євроскептицизм став звичайною справою, адже населення надалі не бажало «відкривати обійми» новим групам іммігрантів, як це відбувалося по всій Європі. Лондон не хотів допустити ущемлення суверенітету парламенту і громадян, і саме це стало завданням номер один. Розросталися наміри перегляду балансу повноважень між національними та наднаціональними рівнями влади, адже ВБ хотіла повернути частину суверенітету, яка раніше була віддана на користь ЄС.

На початку 2013 р. прем'єр-міністр Девід Кемерон зробив заяву, що якщо на виборах 2015 р. перемогу здобуде Консервативна партія, то у 2017 р. буде проведено довгоочікуваний референдум із розгляданням пи-

тання про вихід Великобританії з ЄС. У реальності референдум відбувся 23 червня 2016 р., де 51,9 % проголосували «за» вихід. Надалі процес набув більш затяжного характеру, а довгоочікуваний «Брекзйт» стався 31 січня 2020 р., тим самим народ Великобританії досяг цілі, незважаючи ні на що, показавши усьому світу, у чому полягають його традиційні цінності, засновані на політичній свідомості громадян.

Кожухаренко Ольга

студентка магістратури «Міжнародні відносини» першого року навчання

ФОРМУВАННЯ «ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО ВИМІРУ» ЄС У КОНТЕКСТІ НОВИХ БЕЗПЕКОВИХ ЗАГРОЗ

Сучасну систему міжнародних відносин можна характеризувати як динамічну. З початку ХХІ ст. суттєво змінилася розстановка сил на світовій арені: виникли нові центри впливу, з'явилися нові країни — регіональні лідери. Необхідність об'єднання зусиль для підвищення рівня міжнародної безпеки обумовила перехід від конфронтації до співробітництва у безпековій сфері.

В умовах забезпечення архітектури загальноєвропейської безпеки ЄС посідає своє чільне місце. На сучасному етапі ЄПБО є одним з найцікавіших та найактуальніших явищ у функціонуванні Європейського Союзу, з яким безпосередньо пов'язане перетворення цієї організації з переважно економічного об'єднання на повноцінне геополітичне формування.

Перш за все, слід розглянути передумови створення та еволюцію цієї структури. До початку 1990-х рр. успіхи ЄС у сфері економічної інтеграції заклали міцний фундамент під самостійні військово-політичні проекти ЄС. Старт формуванню спільної зовнішньої і безпекової політики (СЗПБ) як однієї з трьох «опор» ЄС був даний Маастрихтським договором про створення Європейського Союзу, що набрав чинності 1 листопада 1993 р.

Потужний стимул розвитку СЗПБ додало усвідомлення країнами ЄС своєї нездатності врегулювати конфлікти в Європі без участі США. Уроки кризи в Косово в період осені 1998 — весни 1999 р. призвели до подальшої консолідації зусиль європейців у рамках СЗПБ, яка з червня 1999 р. стала включати військову складову: Спільну політику безпеки і оборони (ЄПБО).

Що ж стосується конкретно оборонної політики, то на початку грудня 1998 р. у Сен-Мало президент Франції Жак Ширак і прем'єр-міністр Великобританії Тоні Блер прийняли спільну декларацію, яка ознаменувала початок будівництва системи європейської безпеки й оборони. Головним у ній був заклик до лідерів Європейського Союзу побудувати власну військову організацію. Цей заклик послугував початком цілого процесу активних дій ЄС, які відкрили абсолютно нову сторінку в його історії.

Наступний етап реалізації ЄПБО розпочався з ухвалення у грудні 2003 р. «Європейської стратегії безпеки», що продемонструвало успішне подолання державами — членами ЄС кризи неузгодженості з питань спіль-

ної зовнішньої політики. У ній чітко сформульовано уявлення про Європейський Союз як про глобальний суб'єкт світової політики, що розділяє відповідальність за забезпечення безпеки в загальносвітовому масштабі. В ній були встановлені принципи і чітко сформульовані цілі просування інтересів безпеки ЄС на підставі європейських цінностей. У документі вказуються загрози і проблеми (тероризм, поширення зброї масового ураження, регіональні конфлікти, організована злочинність та ін.), що торкаються інтересів безпеки ЄС, на протидію яким і спрямована ЄПБО.

З набуттям чинності Ліссабонського договору 1 грудня 2009 р. механізм ЄПБО зазнав ряд системних і концептуальних змін. Сфера безпеки й оборони набула нового статусу — окремого напрямку політики ЄС і стала носити загальний для країн ЄС характер. Важливим нововведенням стало створення в ЄС «постійного структурованого співробітництва», яким визначаються конкретні цілі у виконанні місій, а не загальні завдання. Договір значно розширив коло цивільних і військових операцій, які держави-члени доручають проводити ЄС.

Необхідність адекватного реагування на актуальні виклики зумовила те, що у 2016 р. було розроблено й опубліковано оновлену «Глобальну стратегію ЄС». У Стратегії наголошується, що однієї «м'якої» сили недостатньо, необхідно підвищувати ефективність ЄС у сфері безпеки й оборони. До принципів безпеки ЄС належать: безпека Євросоюзу; державна і соціальна стійкість в країнах, розташованих на схід і південь від ЄС; комплексний підхід до вирішення конфліктів; відкриті до співпраці регіональні системи — індивідуальний підхід; глобальне управління ХХІ ст. — зміцнення ООН. Крім того, підкреслюється, що в якості основних елементів європейської безпеки стосовно і ЄС, і країн за його межами залишаються незалежність і територіальна цілісність держав, непорушність кордонів і мирне вирішення конфліктів.

Таким чином, за останні десятиліття політичні та інституціональні зміни в ЄС створили передумови для формування та реалізації нового європейського безпекового простору. Безперечно, наявність незалежного воєнного потенціалу в Європі стала б фактором впливу на світову політику, який змінив би баланс сил у міжнародних відносинах.

Комісаржевська Світлана

студентка магістратури «Міжнародні відносини» першого року навчання

РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКІ ВІДНОСИНИ В ПЕРІОД КАНЦЛЕРСТВА Г. ШРЕДЕРА ТА А. МЕРКЕЛЬ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Російсько-німецькі відносини в роки канцлерства Г. Шредера носили суперечливий характер і можуть бути розділені на два етапи. На першому етапі (1998–2001) на перший план у зовнішній політиці виходили питання економічної сфери. Партнерство РФ і ФРН не складалося, а самі відносини протікали напружено. Шредер відводив Росії другорядну роль в «східній політиці» і не ставив мети стратегічної співпраці.

Головним завданням уряду Німеччини було стягнення російського боргу, але, що важливо, вирішити це питання не вдавалося. У кінці 1999 р., у зв'язку з обранням в Росії на посаду президента Володимира Путіна, почалася поступова трансформація російського напрямку політики Німеччини і в 2001 р. можна було говорити про початок другого — якісно нового — етапу відносин двох країн. Якщо на першому етапі Шредер активно критикував Росію, то тепер проблеми прав людини і демократії практично не відігравали ніякої ролі в світлі плюсів економічного й енергетичного партнерства з РФ.

Крім того, канцлер часто «обманював очікування»: не розвивав належним чином німецько-американські відносини і не відстоював інтереси інших країн Європи (наприклад, Польщі та Балтійських республік у питанні будівництва газопроводу) тоді, коли співпраця з Росією видавалася більш корисною для Німеччини. При цьому ФРН стягнула з РФ борг (нехай і частково), сформувала вигідне торговельне та інвестиційне партнерство, отримала виняткове право транспортувати війська в Афганістан територією Росії (єдина з країн НАТО), підписала енергетичний контракт («Північний потік») і знайшла потужного політичного партнера — у зв'язку з чим російську політику канцлера можна вважати успішною.

Відносини країн, які довгий час визначалися як «стратегічне партнерство», у період канцлерства Ангели Меркель вступили в фазу охолодження. Це проявилось і в запеклих суперечках по «Північному потоку-2». У листопаді 2012 р. була прийнята резолюція Бундестагу, яка засуджувала переслідування опозиції і порушення прав людини на Північному Кавказі.

Навесні 2014 р. Берлін посилив позицію щодо Москви. У декларації уряду від 13 березня 2014 р. А. Меркель засудила анексію Криму Росією, і дорікнула Росії в порушенні територіальної цілісності України і нехтуванні нормами міжнародного права. Вона піддала критиці використання військової сили з метою досягнення геополітичних цілей. Однак було так само сказано, що Німеччина всіма силами буде сприяти встановленню політичного діалогу, для чого запропонувала створити контактну групу для сприяння контактам між Києвом і Москвою. Надалі пішли численні санкції до РФ як з боку ЄС, так і самої Німеччини. На тлі загострення політичних відносин знизився товарообіг між Росією і Німеччиною.

Улітку 2016 р. в міністерстві оборони Німеччини була розроблена нова редакція «Білої книги», в якій розглядалися актуальні питання забезпечення національної безпеки. Серед десяти найбільш серйозних загроз на третьому місці розташовувалася Росія. З партнера вона перетворилася в суперника, який «примушує посилювати військову активність на зовнішніх кордонах Європейського Союзу».

Сирійська криза залишається одним з проблемних вузлів російсько-німецьких відносин. Німеччина виступає за відсторонення президента Б. Асада, Росія ж вважає, що питання перебування Б. Асада при владі — справа самого сирійського народу. Все це викликало негативну реакцію російської сторони. Відносини між Москвою і Берліном переживають не найкращі часи, хоча говорити про розрив не можна.

У зовнішній політиці Німеччини курс на євроатлантичну солідарність зберігається. До того ж в ЄС зовнішня політика багато в чому визначається наднаціональними структурами, які і надалі будуть впливати на європейські уряди з метою досягнення єдиної консолідованої політики. Треба брати до уваги і вплив міжнародної ситуації на позицію канцлера. Від ФРН багато в чому залежать відносини Росії із Заходом. Якщо А. Меркель прислухається до думки німецького бізнесу, який закликає до поліпшення двосторонніх відносин, це позитивно позначиться на розвитку цих відносин. Безумовно, Росія також повинна прагнути до стабілізації двосторонніх відносин, тому що сучасна російська економіка, при всіх своїх потенційних можливостях, може розвиватися тільки при взаємодії зі світовим ринком товарів і послуг.

Судячи з усього, швидкого прориву в розвитку російсько-німецьких відносин чекати не доводиться, але в майбутньому ФРН може стати сполучним мостом для налагодження відносин між Заходом і Росією.

Романов Володимир

студент магістратури «Міжнародні відносини» першого року навчання

ПОЛІТИКА УРЯДУ А. МЕРКЕЛЬ У СФЕРІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Керівництво Німеччини взяло курс на зміцнення економічної і соціальної систем об'єднаної Європи. Для цього воно запропонувало такі заходи: 1) з'єднання в єдиний потік всіх імпульсів для прискорення економічного зростання, яке в останні роки в провідних країнах Європейського Союзу (ЄС) істотно сповільнилося, 2) вдосконалення всередині європейського спільного ринку; 3) зменшення бюрократизму в діяльності структур ЄС; 4) пошук нових стимулів для розвитку хімічної промисловості та машинобудування; 5) збільшення конкурентоспроможності ЄС на світових ринках.

Однією з перешкод на шляху об'єднання Європи А. Меркель оголосила у першій половині травня 2006 р. громіздку бюрократичну машину Брюсселя.

Відновлення конституційного процесу в Євросоюзі після провалу референдумів у Франції та Нідерландах продовжувало залишатися мало не головним пріоритетом німецької європейської політики. Оголошення Берлінської заяви 25 березня 2007 р. і пов'язані з 50-річчям Римських договорів торжества стали тим імпульсом, який дозволив, кінець кінцем, подолати конституційну кризу в ЄС. У Берлінській заяві глави держав і урядів ЄС підтвердили непорушність післявоєнних загальноєвропейських цінностей та зобов'язання створити до 2009 р. оновлену базу європейського інтеграційного процесу, маючи на увазі основний (конституційний) документ.

Німеччині вдалося досягти компромісу у зміні формату загальноєвропейського Основного закону і надання йому статусу «Договору про реформи» ЄС. При цьому в незмінному вигляді залишилося 90 % змістовної частини документу, що дозволяє говорити про збереження основ договору.

«Договір про реформу» припускав зростання ролі національних парламентів, які в разі вторгнення, на їхню думку, в національну компетенцію можуть протягом 8 тижнів внести до ЄС заперечення проти тих чи інших актів, які готуються до прийняття. Підвищувався статус і Європарламенту, який на рівних з Радою міністрів повинен був брати участь в затвердженні бюджету ЄС, а також у прийнятті більшості інших важливих рішень.

З 2014 р. змінюється механізм голосування: в силу вступає принцип «подвійної більшості» (був зафіксований у проекті конституції і припускав ухвалення рішень при згоді 55 % країн-членів із загальним населенням не менше 65 % ЄС). Він звужує поле застосування права вето з боку країн-членів, що особливо важливо для сфери юстиції та внутрішніх справ (на них поширюється принцип кваліфікованої більшості), оскільки дозволяє Євросоюзу зміцнити єдиний «простір безпеки». У питаннях податкової, зовнішньої політики, а також в деяких інших сферах зберігається принцип одностайності.

На зовнішньополітичному треку завдання німецького головування полягало в тому, щоб підвищити і відповідно використовувати вагу Європи для вирішення багатьох зовнішньополітичних конфліктів, в тому числі сприяти стабілізації ситуації на Західних Балканах, а також розширенню співробітництва з країнами Близького Сходу.

У рамках проведення «Європейської політики сусідства» (ЄПС) німецьке головування підготувало огляд відносин зі східними і південно-східними сусідніми з Європою регіонами, вказавши на значний прогрес у співпраці з Україною (початок переговорів про поглиблену співпрацю з ЄС, підписання угоди про спрощення візового режиму і про реадмісію) і Молдовою (завершення відповідних переговорів). З ініціативи Берліна була схвалена «Центральноазійська стратегія», пов'язана з «ною східною політикою» ЄС.

Alexeyeva Karina

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

FOREIGN POLICY OF FRG IN THE POST-TRUTH PERIOD: CHANCELLORSHIP OF A. MERKEL

Intercepting with foreign policy-making, «post-truth» politics causes doubts in the rightness of the taken decisions, that is reflected on the carrying out the policy, where the multilateral diplomacy is represented with an effacement, whereas the multilateralism is considered the dominant national interest of German state, that was formed after the unification of Germany in 1990 and the end of the Cold War.

Due to Joel Ben-Yehoshua, the result of the Brexit referendum in June 2016 is interpreted as the outcome of the post-truth politics. The above given expression about the United Kingdom European Union membership referendum being the reason to announcement of «post-truth» as a word of 2016

year affirms the expression about the equipollence between the results of the Brexit referendum and of the post-truth politics. In such a way, post-truth phenomenon is driven to the democracy and populism.

Democracy as a definition is represented as the guideline of the «will of the people», that embodies the direct form of the human appeal, accumulated with the collective opinions, interests of voters and citizens.

German identity took the roots from the end of the II World War, where it was overlooked as the including one into the European identity. After this historical passage European Union provided Germany with a bringing out of the non-militarism policy, where the antimilitarism got a dominant and permanent force of Germany. Four tides that determine German foreign policy are regionalism, pacifism, realism and hegemony. Under regionalism we can conceive the national identities, referred to the regional grounds in the wings of the post-sovereign world; pacifism can be esteemed as the avoiding the militarism; realism is unfolded in the acting on behalf of the normal states according to the material functional capabilities and self-interests; and hegemony is considered the area, where the countries with a dominance of resources support the economic rates on the regional or international levels.

Populism as holistically apprehending has two types: right- and left-wing populism. Respectively to the FRG, there it was admeasured the right-wing populism with an emphasis on the nationalism and xenophobia against non-EU immigrants.

Currently, due to the German political discourse, there takes place the «Berlusconisation» («*Berlusconisierung*») of the policy and media, that is explained as the pluralist system of the oriented on the parties media, that advocate a precise political interests and views similar to the «Italianization of the media» (*Italienisierung der Massenmedien*) in relation to the Silvio Berlusconi 1990'ies policy of the forced political media control.

The *Berlusconisierung* of the policy and media can mean the subordination of Germany to the trust in news, whereas in Italy Facebook is to be considered as the social network of the weekly usage, that can be justified by the presence of the majority of the intermediaries amid the German media, whereas the German policy is characterized with the strengthened party structures, where Angela Merkel is accorded as the antithesis to the populism.

The political polarization, caused by the transformation of the media branch by social media and the unbalanced information, the social networks as the optimal political communication and political mobilization mean — in the instances of issues as: immigration, Islam, euro, the EU, — inform about the obligatory holding of the fact-checking — a verification of the correspondence of announces of politicians to the facts — combined with a monitoring and correcting the administration.

In reference to the German populism and post-truth policy, there can be exemplified of the proper phenomenon: immigration policy of Angela Merkel and its consequences found the manifestation in Facebook in the end of 2016; the conspiracy scenarios to the doubtful control of Merkel over the German television broadcaster and channel as ZDF; and the false report concerning the

photo, where Angela Merkel had made a «selfy» with one of the terrorists due to the Brussels announcements in March 2016.

The party system of Federation Republic of Germany, namely the German party AfD, demonstrates the next tendency: after the loss of support in 2015, due to the opening of the German borders to Syrian refugees and asylum seekers, AfD's online popularity had been rising in September 2015; then in the early 2016 throughout the «refugee crisis» — by an influx of refugees from Syria to Germany — an increase of the number of fans of AfD had anchored; and in the end of 2016 in the course of the passages in Cologne on New Year's Eve 2016 and state elections in Baden-Württemberg, Rhineland-Palatinate and Saxony-Anhalt in March 2016 there was risen the support rate of AfD.

Since March 2016, the neutralization of the interaction's rate with AfD's Facebook profile and of the fan's growth had taken place, whereas AfD isn't ruled by the breaking of the socially-law standards as the transformation of Facebook into a mean of the mass political communication compared to the populists in Italy, France or Spain, where it is necessary to highlight the «Berlusconisation» as the source of Italy and Facebook as the weekly using social network.

With respect to the correspondence of AfD to the socially-law standards and the decrease of the interaction's rate with AfD's Facebook, in the beginning of 2017 it had got its power again up to the degree, where the limit of the interaction's rate has been already accomplished.

The chancellorship of Angela Merkel gives the preponderant narrative of German foreign policy in the post-truth era — the defence of liberal democracy — on the memory not only to keep the Germany's history, but to offer the opportunity to the citizenship to grow democratically.

Balaban Yevhenii

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

THE DYNAMICS OF US POLICY TOWARDS UKRAINE UNDER THE PRESIDENCY OF D. TRUMP

The research focuses on US foreign policy towards Ukraine under the presidency of Donald Trump. The goal is to determine whether there is a change in the US foreign policy towards Ukraine after Trump has come to power, and how is it changed.

As part of the research, one of the methods for studying the problem was a quantitative content analysis of the main US official documents on foreign policy during the presidency of D. Trump. The object of the study was the word «Ukraine», the frequency of its use. So, in the National Security Strategy 2018 Ukraine is mentioned 1 time, in the National Defense Strategy 2018 — 2 times, in the National Intelligence Strategy of the USA 2019 Ukraine is not mentioned at all.

It can be stated that Ukraine is given limited attention at the level of formal documents; the text focuses on helping the Ukrainian state to maintain its democratic regime and repelling the Russian threat. Thus, at the level of documents, the US foreign policy towards Ukraine did not undergo significant changes after 2016.

During the last years of the Petro Poroshenko presidency US interest in the Ukrainian problem was declining compared to the period of 2014–2015. Nevertheless, the parties continued to cooperate on the full implementation of reforms in Ukraine, as well as on ending the conflict in the Donbas. The last question is especially painful and important for the Ukrainian side, and therefore bilateral interaction between states on a particular issue usually has a specific initiator: Ukraine more often raises the topic of Russian aggression and possible assistance to Kiev from the United States, and the US — the issue of reforms in Ukraine.

After the election of D. Trump as the President of the United States and his inauguration in early 2017, the White House interest in the Ukrainian topic decreased markedly; this is probably due to the fact that for Trump this topic was «foreign», in contrast to the Obama administration, in which this topic was opened. The recovery came in mid-2019 after the presidential and parliamentary elections in Ukraine won by V. Zelensky. Actualization of the US 2020 presidential election topic and the need for D. Trump to struggle future opponents led to the fact that Ukraine has become a kind of battlefield that has no direct relation to Ukraine itself. It is about D. Trump's interest in the Ukrainian side to investigate the financial and economic activities of the Biden family in Ukraine in 2014–2015.

The Ukrainian issue, therefore, very sharply became the dominant motive in the internal agenda of the United States, and the Ukrainian political elites themselves were split on the question of which of the US parties should be supported, if it ever makes sense to participate in the intra-American political struggle.

The Ukrainian authorities did not rush to investigate and did not comment on the situation. This was followed by the American ambassador M. Jovanovic recall from Kiev and accusations of the American side on Ukraine's interference in the US presidential election in 2016 (support of the candidate H. Clinton by Petro Poroshenko).

In the United States themselves, the scandal led to the beginning on October 31, 2019 of the D. Trump impeachment procedure by the House of Representatives. In December, the final debate on impeachment was held, at which Trump was accused of two articles — «abuse of power» and «obstruction of the Congress investigation.» But in February 2020, the charges were dropped for lack of evidence.

Thus, the Trump administration may try again to use the Ukrainian issue to influence the 2020 elections. At the same time, Washington retains its efforts to support Ukraine, although USA is not very active in this area.

Donets Mariia

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

THE HYBRID WAR: CASE OF UKRAINE

Hybrid methods of the warfare still possess novelty today as they synchronize multiple instruments of power with creativity, ambiguity and non-linearity, which make them difficult to spot. Exploring peculiarities of hybrid war Russia and Ukraine have in the east of Ukraine and the tools the RF used in the process of Crimea occupation, can help identify possible features of future and today's threats for other countries in the region and globally. Since Russian Federation is striving to get its global influence back we can also state that these tools are actively used against several states now.

When studying hybridization in international conflicts it is easy to put it under the definition of «soft power» described by J. Nye in late 1980s. The complex of it «proposes» instruments for countries to persuade international community with the use of cultural, identity, values' and language promotion policies. Notably, when the trials to put Ukraine under control through the above mentioned means failed with the Revolution of Dignity striking in 2013, Russia has used the more conventional power such as military intervention with its «green men» (dressed in civilian military personnel) in Crimea and military support for ideologically «crafted» fake leaders of Donbas new «Republics». Further proofs of its active participation can be found in the Atlantic Council think tank researches of 2016, where the traces left by Russian tanks were spotted right at the Ukrainian border, as the pictures from satellites show they were shooting aiming and getting to Ukrainian side. So the RF completely turned into neo-realistic approach in its foreign and security policy towards Ukraine (in fact, it happened even earlier for Moldova with Transnistria issue in 1992 and for Georgia in 2008 (war with RF over South Ossetia status)).

The first hybrid method to be mentioned is historical propaganda. Fake narratives like «the majority of population in Crimea has always been Russian», «Ukraine is an artificial project of the West», «The Ukrainian language is artificial», «Donbas and 'Novorossiya' are part of the 'Russian World' », «All Ukrainian nationalists were fascists», «Ukraine is Russia's failed shadow» and many more were actively used by Russia since perhaps the very USSR dissolution. The second worth mentioning is economic pressure, especially with Ukrainian debts over RF energy supplies. For example, the debt was actively used in the beginning of 90s to persuade Ukraine give up its nuclear arsenal (the third in the world in number of warheads in 1991). The language policy also is to be mentioned here. In 2011-2015 Russia had a program called «Russian language» conducted by the Ministry of Education and Science and Roscooperation promoting the latter, Russia is trying to convince Russian speaking Ukrainians that their rights to use the language are undermined and they should fight for it. The massive spread of fake news in popular mass media, cyber threats, the use of bots (fake accounts) in social

media and digital space to promote certain ideas are also very influential hybrid warfare tools.

The prediction is that Russia will continue to use the above mentioned methods comes from its participation in Syrian war supporting Assad, active role in Venezuela crisis again supporting the dictatorship of Maduro, Russian bots influencing Brexit referendum to create chaos in Europe and 2015 US presidential elections. These are signs that with the active use of media (Russia Today global offices, Sputnik, pro-Russian local medias in almost every Eastern and South-Eastern European country proclaiming only narratives approved by Putin's government), cyber attacks (Petya and NotPetya viruses to block Ukrainian and US state computer systems in 2017), fake news and propaganda, reverse security narratives (such as it is the fault of NATO that Russia felt threatened enough for Ukraine's intention to cooperate more or even join (as it is being the zone of the vital interests), that Russia has decided to occupy Crimea).

The key to countering hybrid threats is society resistance. If the people are taught critical thinking, how to distinguish fake news and propaganda, the chances to manipulate their personal opinion and individual security therefore are significantly lower. Thus, Ukraine included the list of hybrid threats into the Law on National Security of 2018 and the Strategy of National Security of 2015, giving the green light to newly created bodies, which are dealing with digitalization and cyber threats.

Elkamali Iia

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

IRAN'S NUCLEAR PROGRAM: THE FUTURE OF JCPOA

The nuclear program of the Islamic Republic of Iran (IRI) is one of the key problems in modern international politics. Especially, in the context of the confrontation with the USA its nuclear policy has become one of the most burning issues nowadays.

Iran's nuclear program has a half-century history, which can be divided into three stages: the first one is associated with the reign of the Iranian Shah Mohammad Reza Pahlavi, next stage began after the Islamic Revolution of 1979 and the new stage is connecting with USA's withdrawal from nuclear deal.

On April 2, 2015 in Lausanne, a framework agreement on the Iranian nuclear program was signed between IRI and the six international mediators. One of the main points was Iran's commitment not to enrich uranium above 3.67% and not to establish new uranium enrichment facilities. In response, Iran's implementation of these nuclear measures was followed by the repeal of all existing UNSC resolutions (part of the restrictive measures are maintained, but they are imposed through a separate annex to UN Resolution 2231), a series of unilateral US sanctions (mainly financial as well as extra-

territorial and affecting the interests of third countries) and all restrictive measures by the EU.

The USA's withdrawal from JCPOA on May, 2018 has become a turning point of the history of nuclear deal. US President Donald Trump has announced that Washington is withdrawing from the 2015 agreement on Iran's nuclear program. The US is pursuing several major goals in its anti-Iranian policy. First goal is to restrain the strengthening of IRI positions in the Middle East region and the next is to achieve the international isolation of Tehran. And as a result, the Trump administration aimed at provoking an increase in discontent and anti-government protests by worsening the socio-economic conditions of Iranians.

On January 5, 2020, the Iranian government issued an official statement on the fifth and final step of departing from the Joint Comprehensive Plan of Action agreements on its nuclear program. Iran will definitively abandon the nuclear deal restrictions, particularly the number of centrifuges, percentage and quantity of enriched uranium, as well as research and further development of the program. If we look at the overall situation, there is no platform for compromise between the US and Iran. The US wants to change the regime in Iran, and IRI wants to push the US out of the Middle East. These positions cannot be reconciled, which ultimately implies a further escalation of the conflict between countries.

Despite the fact that Iran does not have sufficient support and allies in the international arena Turkey had originally advocated the signing of the JCPOA. After the USA withdrew from the deal, the official authorities of Turkey commented it as the «wrong step». The Turkish leadership does not support United States' sanctions against Iran, because they destabilize the region as a whole and also are harmful to the Iranian people. In spite of having close cooperation, the unilateral withdrawal from the nuclear deal has caused a crisis in transatlantic relations between the EU and the USA.

With the aim to circumvent American sanctions, France, Britain and Germany developed a special trade and financial mechanism, INSTEX on March 2019 (no real success from this financial channel). This action emphasized divergence of their views. On 14 January, the EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy, Josep Borrell, said that Paris, Berlin, and London had the authority to activate the JCPOA dispute settlement mechanism. The Russian Ministry of Foreign Affairs has called the actions of Trump's administration as an escalation of the situation announced that they would continue actively developing bilateral cooperation and political dialogue with the IRI. So it seems like Russia and China could potentially remain in the nuclear deal with Iran.

To sum up all information above, the JCPOA is considered to fail in the long run even despite the EU's previous desire to remain it in force underlining while Iran continues to comply with the terms of the nuclear deal, the EU will also come down in favour of it. It seems like even this fact would not prevent the agreement's demising due to the US serious intent to finish all these actions.

Komiaha Kateryna

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

THE CHINA — U.S. RELATIONS IN THE CONTEXT OF REGIONAL AND GLOBAL PROBLEMS OF THE XXI CENTURY

Today it is impossible to imagine a system of international relations without such world giants as the United States and China. With the collapse of the bipolar system, the United States strengthened its hegemonic position, but the dominance of one state was not long lasting, because in the early 2000s, the People's Republic of China became a contender for the role of a regional and then world leader, which led to a clash of interests, economic and political confrontation with the USA. In this regard, the relations developing between China and the USA are acquiring high theoretical and practical importance.

The path of formation of relations between China and the United States was slow and ambiguous. During the Obama presidency for Washington, a position in the Asia-Pacific region has become a priority of the US foreign policy. An important component of the transformation of American foreign policy in the Asia-Pacific region due to Washington's desire to maintain and strengthen its regional position in the new conditions of the rise of China has become the diversification of forms of American involvement in the region.

In 2011, US President Barack Obama and Chinese President Hu Jintao issued a joint statement in which the leaders proclaimed their common commitment to «positive, based on comprehensive US-Chinese relations». Each side assured the other of the issues that interest them the most, in particular, the United States said that they welcomed a strong, prosperous and successful China, which plays an increasingly important role in world affairs. China welcomes the United States as an Asia-Pacific country that promotes peace, stability and prosperity in the region. Since then, both governments have begun to pursue their stated goals. Senior US and Chinese officials exchanged visits and legitimized their exchanges on key strategic and economic issues. Military contacts were resumed, opening an important communication channel. And at an unofficial level, special track groups' scholars tracked the possible evolution of US-China relations.

But the situation changed in 2017 when during the presidency elections a very eccentric Donald Trump came to power. D. Trump generally confirmed Obama's policy of active participation in the APR. While maintaining continuity in understanding the importance of this region for American interests, the Trump administration, meanwhile, made changes to its regional strategy. Obama's «rebalanced Asia strategy» has been replaced by the strategy of a «free and open Indo-Pacific region», first announced by D. Trump in November 2017.

One of the vectors of the US foreign policy strategy under the presidency of Donald Trump, which can be clearly defined, is relations with the PRC. The actions of official Beijing in the economic sphere were harshly criticized by the newly elected president during the election campaign. The modernization

of US foreign policy rhetoric caused a certain cooling of US-Chinese relations. In 2017 and 2018, the United States and China experienced a rapid decline in almost all dimensions. The tension and instability of Sino-US military ties are based on conflicting interests in Taiwan, maritime security, the position of regional forces, defense relations, as well as China's role in regional security architecture and deeper geostrategic competition

The economic, political growth of China and its emergence as the main regional military force compelled the United States to focus its military and strategic planning on China as one of two critical threats (the other threat is Russia). This issue was reflected in the new US National Security Strategy (December 2017), and in the new National Defense Strategy (January 2018).

In conclusion it can be said that the lack of a strategic basis for US-Chinese relations at the present stage determines the strategic instability of relations between the United States and China, and the episodic nature of their cooperation, which due to regional or global security problems become more acute. Against this background, the deepening of existing and the emergence of new lines of contradictions is becoming a characteristic feature of modern US-Chinese relations.

Kurando Mariia

1st Year of Master degree, International Relations Department

Odessa I. I. Mechnikov National University

ARMS CONTROL IN INTERNATIONAL SECURITY

Throughout history the international balance of power has been changing as well as the structure of political institutions, foreign policy approaches, and political personalia. The only thing that remains intact is the role of a nuclear weapon in global security. Since the end of the Second World War nuclear weapon is still increasingly targeted as the embodiment of power and force and its possession plays a vital role in foreign affairs, influencing and guiding the decisions of state leaders.

Thus, the peaceful world order can be reached only by means of arms control, which is used to limit the development, proliferation, and usage of different kinds of weapons, including weapons of mass destruction. We refer to arms control mainly as to the tool for promoting peace, avoidance of costly arms races, or prevention of the damage done by warfare. Although there are clear benefits of arms control, the enforcement of agreements on limiting weapons of mass destruction has always been complicated.

Since 1945 we can see the attempts to maintain international peace and security. It is also hard to forget about the creation of the International Atomic Energy Agency, the series of international treaties signed, including the Nuclear Non-Proliferation Treaty, the Strategic Arms Limitation Talks that lead to further weapons control agreements, the INF Treaty and so on.

For the first time since the signing of the Partial Test Ban Treaty in 1963 (the crucial step towards the control of nuclear weapons), we face the situa-

tion of losing legal control over the most destructive weapon in the history of mankind.

There can be several reasons for the waning interest in arms control nowadays. One of them is that in essence it was a product of the world order existing during the Cold War. The international politics was based on and determined by the confrontation and competition of two superpowers, so the only logical way of promoting international security was the limitation and reduction of nuclear weapons by achieving strategic parity, therefore creating guarantees for the absence of nuclear war.

The collapse of the bipolar world had quite controversial consequences for the world order. However, there were two important moments in terms of arms control: the relations between the USA and Russia shifted from confrontation to cooperation and stopped being central in the international arena. As a result, the threat of nuclear war between them disappeared from the agenda, and therefore the question of arms control was not a primary topic anymore.

The good aspect of such cooperation between the Russian Federation and the West were certain steps towards nuclear disarmament: the reduction of Cold War arsenals, the transparency concerning Strategic Nuclear Forces (SNF), the relocation of a tactical and strategic weapon from the former Soviet republics, which consequently eliminated the possibility of losing control over nuclear weapons. However, after 1997 the question of arms control was getting farther from the central agenda, even in the relations between Russia and the US, as it was considered one of the Cold War vestiges.

In 2002 the US withdrew from the ABM Treaty, and despite all claims of partnership no alternative to mutual deterrence was formulated, even considering that SNF of both states together had almost 10 000 nuclear warheads. As a result, in 2009 when there had to be something instead of START I, it turned out that there was no other agreement ready or effective enough. So, for many years we had only New START (quickly signed in 2010) and INF Treaty in terms of arms control.

Right now, we face the situation when the INF Treaty collapsed in 2019 and the future of the New START is at stake as it is not clear whether the US will stick with it when it expires in 2021.

There should be no doubt in the importance of the New START prolongation, as it will allow maintaining restrictions on the size of the Strategic Rocket Forces (SNF) of Russia and on their modernization until 2026. Also, it doesn't require any changes to the US plans for the modernization of SNF, since these plans were developed in accordance with the restrictions established by the New START.

However, instead of making any real proposals, President Trump insists on holding trilateral talks with Beijing and Moscow, which will discuss all issues related to their nuclear arsenals. Leaders of PRC have repeatedly refused to engage in trilateral arms control negotiations due to a large disparity in the size of nuclear arsenals. Moreover, neither Washington nor Moscow would agree to the same number of nuclear weapons as China, and it is hard to believe that Beijing will agree to some unequal conditions. Even if PRC leader

agreed on trilateral negotiations, it would be impossible to conclude a new treaty before the expiration of New START, so the value of the agreement prolongation should not be questioned.

Of course, in case New START ceases to exist next year, it does not mean that the US or Russia would quickly expand their nuclear capabilities on a large scale, after all both states have certain budget constraints. However, the number of deployed strategic warheads may gradually exceed the level set out in New START and, even worse, they can equip their submarines, missiles, and bombers with additional nuclear warheads, both sides would lose highly valuable verifications and monitoring provisions, and finally, the relations between the US and Russia can become worse in face of a new possible arms race.

Quite obvious that arms control is quite a problematic topic nowadays, but it is crucial for it to exist. The history shows that arms control is possible, despite the difficulties, tensions, and lack of agreement on certain issues. The restrictions set up by treaties play a vital role in promoting peace, minimizing the threats to international security. Today's problems could mean the collapse of the previous system and agreements, but it also means that another system, maybe a more effective one, can take its place.

Kusyk Lev

2nd Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

CHINA — UKRAINE INTERNATIONAL COOPERATION IN THE SPHERE OF E-GOVERNMENT

According to the United Nations E-government Survey 2016, Ukraine listed number 62 in the global E-Government Development Index rating (EGDI). However, even if Ukraine is listed as a High EGDI Country, all indicators are below the average level of other European countries especially in comparison with European Union member states. Ukraine is a country that is currently undergoing fundamental reforms, and thus it is all the more in need of a more transparent, efficient, and accountable public sector. The usage of e-government and related technologies could play a decisive role in improving public services, increasing the responsiveness and transparency of government, and contributing to the public expenditure savings and helping Ukrainian citizens become more pro-actively engaged in public life. However, at the beginning of 2020, Ukraine and the whole international community faced a new global challenge — pandemics.

According to The Moors' Law of Exponential Growth of Technologies, the calculation and data analysis speed double almost every two years. Therefore in the modern world, one of the most valuable resources is not the information itself but how fast the user could receive, analyze, transfer, and utilize the information needed. Nowadays, governmental services, online trade, e-health-care, and e-business are strongly interconnected with each other. However,

any online service's primary goal is to deliver the information that customers need in the least amount of time. The growing urban population and the need to enhance city-level governance systems' potential capacity have created a new E-Government System-level called 'smart cities.' An interconnected system of online governmental services, big data approach, e-participation, and e-healthcare could not only ease the communication between citizens and government but also significantly help to overcome the new-type challenges, such as pandemics and natural disasters. According to the UN Department of Social and Economic Affairs Report #61 / April 14, 2020, almost every country's government has modified its existing E-Government structures to fight the 2019-nCoV pandemic. Therefore, the E-Government development speed raised dramatically depending on which type of development goals have been selected by the government (short-term, mid-term, or long-term goals). By August 2020, many E-Governmental tools have already been adjusted to implement new technologies (i.e., AI, smart city project, blockchain, robots, drones) to increase national healthcare resilience economy and public service delivery.

The main outlines of China-Ukraine cooperation in the spheres of new technologies and e-government were presented on October 24, 2018, in Qingdao, Shandong Province, at the specific conference 'Development of Ukrainian-Chinese scientific and technical cooperation' that was held within the framework of the One Belt One Road Initiative. In March 2020, the newly appointed China's Ambassador to Ukraine, Fan Xianrong, met the President of Ukraine to discuss medical and technological help for fighting 2019-nCoV pandemics as necessary test-systems, smart medical equipment, and medicine. China also provided IT specialists from Guangzhou Technological Research Centre for new smart technologies development in healthcare systems. The E-Government cooperation program focuses on using digital platforms (i.e., online portals, social media) for accurate and timely information-sharing and creating a new form of an effective multi-stakeholder partnership of private sector, international organizations, and academia on regional, national, and local levels. Chinese specialists also shared their experience on the 2019-nCoV contact tracing technologies of health condition monitoring during quarantine like WeChat Health ID and Green ID Card.

Further cooperation in this field could be extremely beneficial for Ukraine to create the necessary technological basis, which is relatively weak right now, for creating own e-governmental projects and implementation of newest technologies as 'smart city', 'Internet of Things', 'smart Earth' project and 'government 3.0'.

Myslitska Daria

2nd year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

STRATEGIC PARTNERSHIP BETWEEN UKRAINE AND CHINA

If we consider the Ukrainian-Chinese relationship, it can be said that Ukraine and China established a strategic partnership in 2011. It was the first confident step in progress in the field of international relations and mutual support.

China and Ukraine are interested in the constant development of cooperation. Year by year, both countries have conducted many conferences on different subjects that were pointed out to strengthen collaboration and create new joint projects. There is no doubt that both countries need mutual support. From the Ukrainian side, there is a need for investment and regulatory approval from China. And from the Chinese side, it is known that China is a vast country with its particular needs. Therefore, Ukraine can provide China with its thriving agricultural sector and different kinds of natural resources. Although Ukraine is full of natural resources and has developed the farm sector, Ukraine's policy-making process is a distinguishing mark. Ukraine can not build its infrastructure independently. The One Belt and One Road Framework includes the concentration of significant investments, innovations, scientific and technical potential in its partners. Hence Ukraine has a chance to receive this support in exchange for Ukraine's support in political issues and business transactions.

Considering the One Belt and One Road framework, it is a global strategy for infrastructure development. The Chinese government adopted it in 2013, and there are such included objectives to construct a sizeable unified market, enhance mutual understanding and trust of member nations, and make full use of international and domestic markets through cultural exchange and integration. Europe is an essential target in the Chinese strategy project. Therefore, the Black Sea Region plays a vital role in the implementation of the global development strategy. It can be explained by the relevance of Ukraine's geographic location. In other words, Ukraine is situated in the essential part of the Black Sea Region: it is a logistic transit hub that links China and Europe. Moreover, Ukraine has such significant features: reach natural resources, developed the agricultural sector, and opportunities for new infrastructures.

To conclude, it can be said that Ukraine and China are interested in developing and strengthening strategic partnerships in every possible sphere, in particular in the context of the implementation of the One Belt and One Road Framework. The key priorities of cooperation with China are agriculture, energy, energy efficiency technologies, tourism, cultural and scientific exchange, and space industry. First of all, China can be considered as a guarantee of the successful policy-making, the possibility to put into practice profitable projects, open new opportunities, an increase of trade intensity, development of the Ukrainian economy, development of the Ukrainian infra-

structure, development of the investment policy and innovation cooperation. On the other hand, we can determine the relevance of the Strategic Partnership for China: strategic partnership, new logistics opportunities; access to a critical transportation hub between Europe and Asia, expanding trade, lifting the trade barriers, access to a large resource base in Ukraine, access to relatively cheap and skilled labor.

Nasikivska Vira

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

BANDWAGONING WITH RUSSIA AS TURKEY'S APPROACH TO SECURITY

In November 2015, a Russian SU-24 fighter aircraft flying over the Turkish-Syrian border was shot down by a Turkish F-16 warplane. It led to an unprecedented since the end of the Cold War breakdown in Turkish-Russian relations. However, within a short period of time not only has Ankara normalized its relations with Moscow, but Russia has also become Turkey's closest partner in the region. Turkey has obtained the Russian S-400 missile system despite the resentment of the West, the gas supplies via TurkStream have already started and a Russian consortium is building a nuclear power plant on the Mediterranean coast of Turkey. Given that Russia historically occupied the central seat in Turkish security calculations and was perceived as a major threat against which Turkey sought to balance through alliances with Western powers, it is necessary to identify what has led to the recent state of the relations between these two countries.

Neorealism helps to explain which factors led to the Turkish-Russian rapprochement. Neorealism is mainly concerned with the issues of security since the anarchic structure of international relations implies that states perpetually feel threatened by a potential attack from others. It is argued by neorealist scholars that when under threat (material or perceived), states will usually balance against it. Although balancing is induced by the system it is not the only pattern of political behaviour. Another possible type of behaviour is bandwagoning. According to Kenneth Waltz, bandwagoning means aligning with the stronger side, while balancing implies alignment with the weaker. Bandwagoning makes gains possible even for the losers. As soon as someone looks like the winner, some states may jump on the bandwagon if they believe it will minimize their losses. Stephen Walt sees bandwagoning as not just going with the stronger side but rather going with the side that poses threat. The decision to bandwagon with a threatening power is based ultimately on the hope that such a step will moderate its aggressive intentions.

Turkey's rapprochement with Russia in 2016 may be viewed as an example of bandwagoning behaviour. Despite expectations that the Turkish-Russian relations would remain strained, Turkey has moved closer to Russia. At the centre of this explanation lies Turkey's changing security environment in

which Kurdish separatism has returned as the most pressing security threat in the perception of Turkish leaders.

After Turkey shot down the Russian SU-24, Russia's actions in Syria started to pose a direct threat to the security of Turkey. By establishing a no-fly zone for Turkey in Syria Moscow made Turkey vulnerable to the rocket attacks by the Islamic State that led to civilian losses in Turkish border cities. At the same time, Turkey-backed rebel groups in Syria began to rapidly lose ground. This undermined Ankara's political leverage in Syria while creating serious security loopholes for Turkey. However, the biggest threat to its security Turkey saw in the advance of the Syrian Kurdish forces. The Democratic Union Party (PYD)/ People's Protection Units (YPG) elements, which Turkey considers terrorists, gained an advantage in the northern Syria and settled in the southern borders of Turkish territory. Ankara believes that they are affiliated with the Kurdish rebel group based in Turkey — the Kurdistan Workers' Party (PKK) — the protracted and bloody internal armed conflict with which defines Turkey's security calculations.

At the same time, Turkey's traditional ally — the United States — was closely collaborating with the Kurdish forces in Syria. The United States was concerned with the threat posed by jihadist groups like ISIS, and came to see the Kurdish forces as natural allies against ISIS, an interpretation that Turkey rejected. The US decision to train and arm the Kurdish militia in Syria made Turkey reassesses its relations with both the United States and Russia.

For Ankara, bandwagoning with Moscow was necessitated by the Turkish state's perception of the Kurdish threat as a greater and more imminent threat than the one posed by Russia. Moreover, Russia, in contrast to the US, was ready to take into account Turkish security perceptions, but in exchange for Ankara's milder approach to the Assad regime. By moving closer to Russia Turkey obtained permission to conduct military cross-border operations against Kurds in Syria, which would not be possible without Russia's approval due to latter's control over the airspace in the country.

Thus, the Kurdish issue and the increasing differences that Turkey has with its NATO allies is the most significant reason why Turkey has changed its approach to relations with Moscow, despite Russia's increased power in the regions encircling Turkey. Russia has proved to be the strongest power in Syria, which is the largest source of threats posed to Turkey, and the security of Turkey is therefore at Moscow's mercy.

Sandul Danylo

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

**PRINCIPAL FOREIGN POLICY DIRECTIONS OF THE ITALIAN
REPUBLIC DURING FIRST AND SECOND CABINETS OF GIUSEPPE
CONTE (2018–2020)**

The cabinet of Giuseppe Conte acted in time when the dissent between Italy and the European Union (especially the French-German couple) on key foreign policy issues reached their peak. Indeed, the problems of illegal migration and migrants, as well as the fiscal issue, have become a stumbling block in Italian foreign policy. Moreover, the state of affairs was aggravated by the historical problem of the political reputation, and partly the reluctance of the European Union to compromise on the solution of these problems. As a result in the Italian political environment, just like in society, the opinion spread that Italy was cynically left alone to face problems that could not be solved by the efforts of one state. This position made Conte's cabinet, on the one hand, look for new allies to solve common problems, and on the other hand, strengthen its reliance on its own forces.

The situation in the EU considered both in perspective and in the light of the latest events does not suggest any optimism. The EU is still facing a crisis of trust and legislative one which could undermine the integration process. Movements and parties openly hostile to the EU and its fundamental principles are now noticeably stronger and more influential than several years ago. This instability is especially noticeable in countries such as Italy, which are most affected by the crisis, and whose economic and financial systems suffer from constant structural weaknesses.

More serious and decisive issue is the rooting in Italy, as in other member countries, of sovereign political orientations and formations, which cast doubt on some fundamental principles of social construction. The difficulty of making compromises at the European level of effective solutions to a number of problems acutely felt by citizens is pushing for nationalist kickbacks and closures. Recently, protectionist impulses have also surfaced, which are difficult to reconcile with the interests of the country, which is the second industrial power on the continent, and which has significantly improved its export opportunities in recent years. Therefore, there is a risk that Italy's position in Europe will gradually weaken and eventually become unstable due to improper actions or statements in open conflict with the principles and obligations adopted within the EU, which will lead the country to a course of clash with partners and EU institutions.

The lack of a sufficient level of support for Italian initiatives from EU partners, the direct contradictions with the French-German couple, both on foreign policy issues and regarding problems within the EU, insufficient level of EU policy consolidation in relation to the Russian Federation and China. The situation was also complicated by Italy's domestic economic problems.

However, the government managed to achieve progress in most areas. It was not possible to reach a compromise from the EU in the field of fiscal policy, the pace of economic development in Italy was lower than expected, however, they remained positive, and according to forecasts, positive dynamics should be expected in the future. New programs were launched both within the EU and in Africa, which made it possible to achieve success in controlling migration. In addition, these programs have the potential for further development.

The policy of supporting the Serraj regime in Libya did not bring the expected results, but also did not cause noticeable damage. Reggeni's investigation was not completed, but relations between Italy and Egypt showed considerable dynamism, especially in the energy field. Foreign policy in the West Balkan direction was successful, Italy managed to achieve its goals, but, in the future, the achieved successes may be threatened due to the Serbian factor.

In relations with the Russian Federation, Conte's cabinet managed to hold a balance between the need to follow the consolidated policy of the EU and the rapidly developing own economic interests. Relations with China — from an economic point of view — deserve a positive assessment however if there is no question regarding the restriction of Chinese economic expansion then negative consequences at the EU level should be expected.

Volkov Maksym

1st Year of Master degree, International Relations Department
Odessa I. I. Mechnikov National University

**THE RELATIONS BETWEEN USA, CHINA, AND RUSSIA
IN THE XXI CENTURY**

Amidst multiple transformations occurring in the post-bipolar world since the beginning of the XXI century, a significant one — the increasing influence and presence of China — remained unnoticed by many until the recent years of Donald Trump's presidency. The previous administrations, for example of George Bush Jr., used the case of China rather as a political tool in negotiations with their biggest Asian counterpart. Containing China's ambition has not been a strategic goal of the USA; the idea of partnership and shaping stable and prosperous world order was dominant, as the benefits of US-China economic cooperation were undisputable.

The conspicuous neutrality of China in many conflicts around the globe, or simply lack of involvement, allowed China to preserve decent political image but made it look politically weaker, for if a state claims or pretends to be a superpower, it certainly must have interests and involvement everywhere in the world. Russia, being for the recent six years an economically stagnant state, managed to engage effectively in most of regional conflicts and crises, drawing the attention of the USA as a key political and military rival.

In this context, we observe a certain inconsistency in perception of Russia and China by the USA. The former, unlike the latter, cannot possess an

existential threat both to the current world order and the USA, as a global political and economic leader. Neither does Russia possess an ideology of global order, as well as the potential to implement it.

The only options Russia resorts to, in absence of real economic and politico-ideological tools, are mostly aimed at disrupting the balance in regions of the Middle East, Eastern Europe (particularly Ukraine), and Baltic States, alongside with alleged interference in European and American elections. Provocations, fakes and hoaxes, the policy of ‘controlled chaos’ and ‘frozen conflicts’ in Ukraine, Georgia, and Transnistria — these are definitely threats which must be prevented and negated. Still, however successful Russian malevolent undertakings are, their prospects are always miserable, for the only beneficiaries from politico-military enterprises, such as Crimea annexation, Russian invasion in Syria, etc. are Russian oligarchs and establishment, but not Russia as an entity. Moreover, the expenses the Russian state suffers eventually make it economically weaker.

Comparing the aforementioned to China’s extensive presence in South-East Asia and Africa, its military offensives around Paracel, Spratly, and Senkaku islands, the unprecedented pace of militarisation, implementation of global ‘Belt and Road’ initiative together with notable economic growth, Russian assertive moves look more like futile attempts of the oligarchy to gain temporary political scores and solidify their domestic positions, that to achieve global dominance.

As the rivalry between the USA and China exacerbates and tensions grow, Russia is no longer regarded by the USA as a primary opponent. Russian factor still plays an important role in American politics, but it’s being overshadowed by China. Even the Democrats, who feared Russian interference more than Republicans and generally had a solid anti-Russian position, increasingly focus their attention on China, on the eve of 2020 elections. Both states, however, possess such power and influence that prevent each side from acting decisively against each other. Their economies are deeply interwoven, and it’s unclear who will lose more in unfolding trade war or other possible escalation. Currently, it is a matter of huge risk for the USA to play the ‘Taiwan card’, as well as it’s hazardous to China to expand militarily in the region. Economic sanctions, as well, shall be detrimental for both states. And, importantly, it’s almost impossible to convince another state to act openly against such actor as China or USA, which means that finding allies, not just supporters, can become a matter of difficulty. So this stalemate can be broken by an actor of similar power — Russia.

Depending on the winner of the 2020 elections in the USA, the American position on Russia and China will vary. For the USA to defeat China economically, politically, and ideologically, huge resources are required to allocate. In this context the USA might seek temporary reconciliation with Russia which should coincide with the attempts of EU states, like France and Germany, to return to peaceful and fruitful relations with Russia. At the same time, the ideas of Russo-Chinese rapprochement become more vivid after 2014, even though China did not support the annexation of Crimea. An imaginary alli-

ance between the first and the third biggest states in the world, similar to the one in the 1950s, would be feared by many. But nowadays the times are different from the '50s and it's fair to denote that Russian interest in this rapprochement is disputable, due to the evident disproportion between two states.

The possible fight on two fronts shall exsanguinate the USA, force it to more compromises, and disable it from achieving key goals in its confrontation with China. We must remember that it was the US who initiated and aggravated this conflict, so it is a literal political suicide for American elites to concede, whereas China is able to negotiate both from peaceful and aggressive positions. The necessity to reduce Chinese influence amplified by the ambitions of American administration might force the USA to undertake a precarious step of reconciliation towards Russia — to negate a potential rival. China, in its turn, may utilise anti-Western sentiments to attract Russia, who is still an international outcast, on its side, offer deeper regional integration and solid investments, in order to prevent the EU from active involvement in US-China confrontation and retain the potential of Eurasian integration.

III SCIENTIFIC CONFERENCE «POLITICAL PROBLEMS OF INTERNATIONAL SYSTEMS AND GLOBAL DEVELOPMENT»

Abstract

Scientific conference for young researchers and Masters who study in the specialty 291 International Relations, Public Communication and Regional Studies, with the participation of Dean of the Faculty of International Relations, Political Science and Sociology Viktor Glebov, Head of the Department of International Relations Olga Brusylovska, lecturers and guests of the University, was held on June 8, 2020 at the FIRPSS ONU named after I. I. Mechnikov. Among the issues addressed at the conference were: an analysis of the theory of international relations (Yuliia Bahachenko), politics of international organizations (Anastasia Brayilo, Olha Kozhukharenko), foreign policy of states (Avelina Tsekhovalova, Karina Alexeyeva, Yevhenii Balaban, Kateryna Komiaha, Svitlana Komissarzevska, Lev Kussyk, Daria Myslitska, Vira Nasikivska, Volodymyr Romanov, Danylo Sandul, Maksym Volkov, Anna Zakaryan), international conflicts (Mariia Donets), and problems of nuclear deterrence (Iia Elkamali, Valeria Georgieva, Mariia Kurando).

Key words: international relations, foreign policy, international conflict, nuclear deterrence.